

ДОВКІЛЛЯ І КЛІМАТ:

інформаційно-аналітичний огляд екологічної та кліматичної політики і права ЄС

травень 2019

Щоб отримувати огляди, надішліть листа з текстом "отримувати EUupdates" на адресу office@rac.org.ua

У ВИПУСКУ

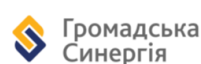
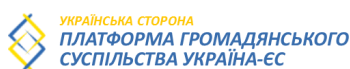
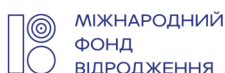
Шановні друзі! Пропонуємо вашій увазі випуск «Довкілля і клімат: інформаційно-аналітичний огляд екологічної та кліматичної політики і права ЄС» за травень 2019 року.

У травні основна увага в ЄС була прикута до [виборів в Європейський Парламент](#), в оновленому складі якого «зелені» покращили свої позиції, одержавши більшу кількість мандатів. Процес законотворчості увінчався прийняттям нових правил щодо заборони використання [одноразових пластикових виробів](#), модернізації [екологічного звітування](#) та особливостей використання на ринку ЄС [добрив](#).

Опубліковано звіти про [забруднюючі речовини в європейських морях](#) та [оцінювання стану екосистем в ЄС](#). У травні оприлюднено результати Євробарометру, в рамках якого проведено опитування європейців про їх [ставлення до біорізноманіття](#), а також започатковано ініціативу з [чистого повітря в школах](#).

У рамках кліматичної політики відбувся [діалог](#) з проведення майбутніх кліматичних міжнародних переговорів (COP-25), а в пакеті [«Чиста енергія для всіх»](#) прийнято решту необхідних актів. Опубліковано індикатор щодо [загальної кількості дозволів](#), дані [інвентаризації викидів парникових газів](#) в ЄС та [викиди CO₂](#) від спалювання викопного палива.

У травні щорічно відбувається одна з найбільших європейських екологічних ініціатив – Зелений тиждень ЄС, що об'єднує низку заходів, серед яких і нагородження [проектів-переможців Програми LIFE](#). Тому у рубриці «Кращі екологічні практики» знайомимо читачів з її переможцями за 2018 рік.

ДОВКІЛЛЯ

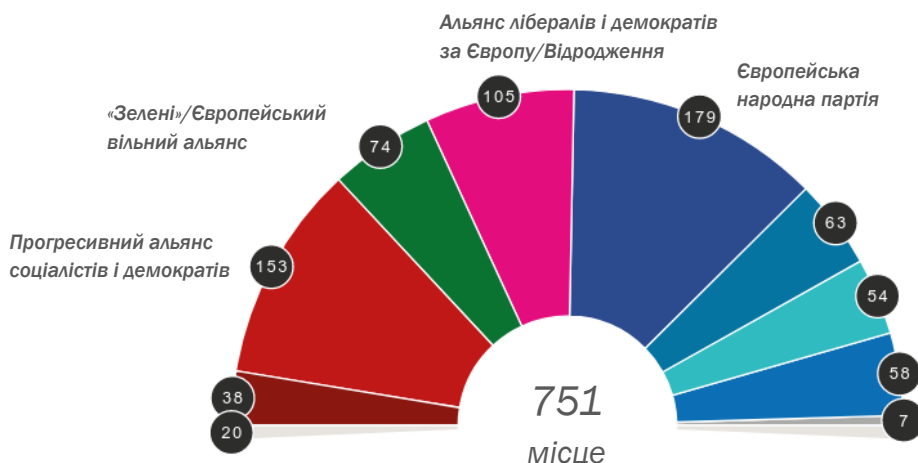
«ЗЕЛЕНІ» ЗДОБУЛИ ЧЕТВЕРТЕ МІСЦЕ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИБОРІВ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ

#Європейський Парламент, #Вибори, #Склад

У травні відбулись вибори до Європейського Парламенту 2019-2024 скликання. За попередніми даними (станом на 5 червня) у новому парламенті «зелені» / Європейський вільний альянс одержали 74 місця і покращили свій результат порівняно з 52 місцями в Європейському Парламенті 2014-2019 скликання. За кількістю місць вони є четвертими і поступились лише Європейській народній партії (179 місць), Прогресивному альянсу соціалістів і демократів (153), Альянсові лібералів і демократів за Європу / Відродженню (105).

Лідери виборів у Європейський Парламент 2019-2024

Попередні результати

Джерело: [2019 European election results](#)

Шістнадцять держав-членів ЄС віддали місця «зеленим»:

- по одному місцю Латвія, Люксембург, Португалія,
- по два місця Австрія, Данія, Фінляндія, Ірландія, Литва, Швеція,
- по три місця Бельгія, Нідерланди, Іспанія та Чехія.

Найбільше місць віддали Великобританія (11), Франція (12) та Німеччина (24). «Зелені» цих країн значно покращили свої результати порівняно з виборами в Європейський Парламент 2014 року. Зокрема, на виборах 2019 року у Німеччині «зелені» одержали 20,5% голосів і посіли друге місце.

Джерело: [Європейський Парламент](#), [Європейський Парламент](#)

ЄС ПРИЙНЯВ НОВІ ПРАВИЛА ЩОДО ЗАБОРОНИ ВИКОРИСТАННЯ ОДНОРАЗОВИХ ПЛАСТИКОВИХ ВИРОБІВ

#Законодавство, #ЗабрудненняДовкілля, #ОдноразовіПластиковіВироби

21 травня Рада ЄС прийняла нові правила, якими запровадила:

- заборону використання 10 видів одноразових пластикових виробів,
- заходи щодо зменшення використання пластикових контейнерів для продуктів і склянок та необхідність маркування таких товарів,
- розширену відповідальність виробника, яка покриває витрати на очистку від сміття, застосовується до таких товарів, як фільтри для цигарок та рибальські снасті,
- цільовий показник роздільного збору пластикових пляшок – 77% до 2025 року та 90% до 2029 року. Починаючи з 2025 року ПЕТ-пляшки повинні містити 25% повторно використаного пластику, а з 2030 року вміст останнього в усіх пластикових пляшках повинен становити 30%.

Директива набуде чинності через 20 днів після її опублікування в Офіційному віснику ЄС. Держави-члени ЄС матимуть два роки для транспозиції її вимог у національне законодавство.

Джерело: [Європейська Комісія](#), [Рада ЄС](#)

ЕКОЛОГІЧНЕ ЗВІТУВАННЯ: РАДА ЄС ЗАТВЕРДИЛА НОВІ ПРАВИЛА

#Звітування, #Довкілля

Рада ЄС затвердила нові правила щодо звітування в екологічній сфері, прийнявши доповнення до десяти актів. Доповнено:

- директиви про: осаді стічних вод (№ 86/278/ЄЕС), шумове забруднення (№ 2002/49/ЄС), створення інфраструктури просторової інформації (№ 2007/2/ЄС), захист тварин, які використовуються для наукових цілей (2010/63/ЄС), екологічну відповідальність (2004/35/ЄС) та захист птахів (№ 2009/147/ЄС),
- регламенти про: реєстр викидів і перенесення забруднюючих речовин (№ 166/2006), зобов'язання операторів, які розміщують деревину та деревинні товари на ринку (№ 995/2010), правозастосування, управління та торгівлю в лісовому секторі (№ 2173/2005), про охорону видів дикої фауни та флори, врегульовуючи торгівлю ними (338/97).

Доповнення до зазначених актів прийняті з метою модернізації зобов'язань зі звітування в екологічній сфері, зменшення адміністративних витрат, покращення якості наявних даних для майбутнього оцінювання та підвищення прозорості.

Джерело: [Рада ЄС](#)

СХВАЛЕНО НОВІ ПРАВИЛА ПРО ВИКОРИСТАННЯ ДОБРИВ НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РИНКУ

#Добрива, #Регламент, #Законодавство

21 травня Рада ЄС схвалила регламент, яким гармонізувала вимоги до добрив, що знаходяться на ринку ЄС і виготовлені з фосфатних мінералів та з натуральної чи вторинної сировини. Регламент встановив гармонізовані ліміти для різних забруднюючих речовин, зокрема кадмію, який знаходиться в мінеральних добривах. Згідно з прийнятими правилами для поширення на ринку ЄС добрива мають відповідати встановленим чітким вимогам та пройти сертифікацію в ЄС.

Новий регламент замінює існуючий, прийнятий 2003 року, та охоплює добрива усіх видів (мінеральні, органічні, для покращення ґрунтів, вирощування тощо). Регламент набуде чинності після двадцяти днів з часу його публікації в Офіційному віснику ЄС та почне застосовуватися через три роки з часу його публікації.

Джерело: [Рада ЄС](#)

ЗВІТ ПРО ОБЛІК СТАНУ ЕКОСИСТЕМ ЄС

#Звіт, #Екосистеми, #Політичні рішення

Європейське агентство з навколишнього середовища опублікувало [Звіт](#), в якому презентувало свої напрацювання щодо системи обліку природних багатств ЄС та обговорило шляхи використання такого аналізу для прийняття політичних рішень у відповідних сферах.

У звіті наголошується на необхідності покращення даних про стан біорізноманіття в Європі, зокрема на нестачі даних для проведення достовірного обліку стану екосистем ЄС. Тому інвестиції у ці дані є необхідними для сталого управління природних багатств, що, у свою чергу, вимагає більш цілеспрямованого моніторингу біорізноманіття у поєднанні зі супутниковими спостереженнями та іншими статистичними даними. Для кількості води та рибної біомаси агентство розробило звітність, яка аналізує використання відновлюваних водних ресурсів та морських рибних запасів. Подальша робота вимагає покращення вимірювання стану земель та морських екосистем.

Джерело: [Європейське агентство з навколишнього середовища](#)

ЗВІТ ПРО ЗАБРУДНЮЮЧІ РЕЧОВИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОРЯХ

#Звіт, #ЗабруднюючіРечовини, #МорськеСередовище

Європейське агентство з навколишнього середовища опублікувало [Звіт](#) «Забруднюючі речовини в європейських морях: Крокуючи до чистого, нетоксичного морського середовища». Звіт є першою спробою картування забруднення європейських морів, яке базувалося на публічно доступних даних, зібраних на виконання вимог Водної рамкової директиви та Рамкової директиви про морське середовище.

Забруднення морів європейського регіону досі залишається викликом, не зважаючи на досягнутий прогрес. Згідно зі звітом усі чотири європейські моря мають великі проблеми із забрудненням: від 87% оцінюваних територій в Середземному морі та 75% в північно-східній частині Атлантичного океану до 96% в Балтійському морі та 91% у Чорному морі.

Джерело: [Європейське агентство з навколишнього середовища](#)

СТАВЛЕННЯ ЄВРОПЕЙЦІВ ДО БІОРІЗНОМАНІТТЯ

#Євробарометр, #Опитування, #Біорізноманіття

У травні оприлюднено результати спеціального Євробарометру* [«Ставлення європейців до біорізноманіття»](#). Згідно з опитуванням переважна більшість європейців стурбовані втратою біорізноманіття та схвалюють більш суворі дії ЄС щодо захисту довкілля. Опитування показало, що серед громадян зросло розуміння поняття «біорізноманіття», його важливості, існуючих загроз і необхідності вжиття заходів з його охорони та захисту.

Останнє дослідження Євробарометру з питань біорізноманіття чітко демонструє три речі: європейці глибоко стурбовані питаннями охорони природи та біорізноманіття, вони визнають зміну клімату та втрату біорізноманіття як дві сторони однієї медалі і очікують, що ЄС вживатиме дії задля захисту природи.

Кармену Велла, Європейський комісар з питань довкілля, морських справ та рибальства

Згідно з проведеним опитуванням:

- 96% європейців вважають, що вони є відповідальними за захист природи,
- понад 70% опитаних знайомі з терміном «біорізноманіття»,
- 95% інтерв'юєрів вважають, що охорона природи є важливою у боротьбі зі зміною клімату,
- 92% опитаних розглядають біорізноманіття та хороший стан природи як важливу умову довгострокового економічного розвитку.

Громадяни вважають, що найбільшими реальними загрозами для біорізноманіття є забруднення повітря, ґрунтів і води, антропогенні катастрофи та зміна клімату.

* Євробарометр – регулярні опитування громадської думки, що проводяться під егідою Європейської Комісії. Стандартні опитування проводяться двічі на рік. Спеціальні опитування проводяться для глибокого вивчення конкретного питання. Спеціальний Євробарометр з питань біорізноманіття проводився у 2007, 2010, 2013 та 2015 роках. Теперішній – у грудні 2018 року.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

ІНІЦІАТИВА ЩОДО ЯКОСТІ ПОВІТРЯ У ШКОЛАХ

#ЯкістьПовітря, #ЧистеПовітря, #Школи, #Ініціатива

Європейське агентство з навколишнього середовища та Європейська мережа голів агентств з охорони навколишнього середовища (European Network of the Heads of Environmental Protection Agencies) запустили ініціативу «ЧистеПовітря@Школа» ([CleanAir@School](#)), основної метою якої є моніторинг якості повітря в європейських школах.

Ініціатива спрямована на залучення дітей, батьків і вчителів до вимірювання концентрації забруднюючих речовин. Школярі одержать інформацію про забруднення повітря та вплив такого забруднення на їхнє здоров'я. Батьки ж будуть поінформовані про те, як транспорт впливає на якість повітря. У межах проекту передбачається з'ясувати, чи така поінформованість вплинула на поведінку батьків щодо транспортування дітей до школи автомобілями, а також виявити будь-які зміни в поінформованості та поведінці учасників ініціативи. Школи вимірюватимуть концентрацію оксиду азоту (NO₂) надійними та недорогими приладами, розміщуючи один поруч з дорогою перед школою, один – у менш забрудненій частині, наприклад, у шкільних дворах.

Джерело: [Європейське агентство з навколишнього середовища](#)

ЗМІНА КЛІМАТУ

ЧИСТА ЕНЕРГІЯ ДЛЯ ВСІХ: РАДА ЄС СХВАЛИЛА УСІ НЕОБХІДНІ ДОКУМЕНТИ ПРО РИНОК ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

#ЧистаЕнергіяДляВсіх, #Директива, #Регламент

22 травня Рада ЄС схвалила решту актів із пакету «Чиста енергія для всіх», необхідних для переходу ЄС на чисту енергію та виконання зобов'язань, передбачених Паризькою угодою. Нове законодавство включає чотири акти, які потрібно було ще прийняти:

- директиву та регламент про електроенергію, які роблять ринок електроенергії ЄС взаємопов'язаним, гнучким та сконцентрованим на споживачах,
- регламент щодо готовності електроенергетичного сектору до ризиків, гарантування безпеки електропостачання в кризових ситуаціях,
- регламент, який детально визначає роль та повноваження Агенції з питань співробітництва енергетичних регуляторів.

Прийняті акти повинні бути опублікованими в Офіційному віснику ЄС і набудуть чинності через двадцять днів з часу їх публікації.

Джерело: [Рада ЄС](#)

МІЖНАРОДНІ ПЕРЕГОВОРИ З ПИТАНЬ ЗМІНИ КЛІМАТУ

#ЗмінаКлімату, #COP25, #МіжнародніПереговори, #ПетерсбергДіалог

13-14 травня Мігель Аріас Каньєте – Європейський комісар із кліматичних дій та енергетики – взяв участь у десятому Петерсбергському діалозі, який щорічно збирає понад 30 міністрів з усього світу для обговорення підтримки переговорного процесу зі зміни клімату в рамках ООН. Цьогорічний діалог спільно організований урядами Німеччини і Чилі та сфокусований на питаннях впровадження Паризької угоди, підготовки до проведення Міжнародних переговорів зі зміни клімату (COP-25), який відбудеться в грудні 2019 року (м. Сантьяго, Чилі), та Саміту з кліматичних дій, який організовується Генеральним секретарем ООН у вересні 2019 року. На заході учасники поділилися баченням таких проблем, як розбудова стійкості до впливів зміни клімату, фінансування та впровадження національних планів з кліматичних дій, звітність держав про досягнутий прогрес.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

РЕЗЕРВ СТАБІЛЬНОСТІ РИНКУ: ОПУБЛІКОВАНО ІНДИКАТОР ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ДОЗВОЛІВ НА ВИКИДИ

#ЄСТВ, #Дозволи, #РезервСтабільностіРинку

15 травня Європейська Комісія опублікувала індикатор загальної кількості дозволів, що знаходяться в обігу на Європейському вуглецевому ринку. Він становить 1 654 909 824 дозволів.

Загальна кількість дозволів, що знаходяться в обігу, відіграє важливу роль у функціонуванні Резерву стабільності ринку у рамках Європейської системи торгівлі викидами. Цей індикатор прозора та передбачувано відображає надлишок дозволів, що знаходяться в обігу, та рівень перевищення. Дозволи розміщуються в резерві або випускаються із нього, залежно від зростання чи зменшення майбутньої кількості дозволів, що продаються державами-членами ЄС на аукціонах.

Опираючись на опублікований індикатор, торговельний обсяг дозволів протягом вересня 2019 року – серпня 2020 року має зменшитися на 397 178 358 одиниць, що відповідає 24% загальної кількості дозволів, які перебувають в обігу.

Джерело: [Європейська Комісія](#)

ДАНІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ В ЄС

#Інвентаризація, #Звіт, #Викиди, #ПарниковіГази, #ВикидиСО2

Європейське агентство з навколишнього середовища оприлюднило [дані](#) Щорічної інвентаризації парникових газів за 1990-2017 роки в ЄС та інвентаризаційний звіт за 2019 рік. Згідно з цими документами у 2017 році загальні викиди парникових газів в ЄС, включаючи міжнародні авіаперевезення, зросли на 0,7% порівняно з 2016 роком. Одним з основних факторів такого перевищення є викиди від транспорту, які продовжують зростати. Починаючи з 2013 року, чотири роки поспіль викиди CO₂ від наземного транспорту зростають.

Водночас протягом 1990-2017 років ЄС загалом зменшив викиди парникових газів на 21,7%, перевершивши 20% цільовий показник 2020 року. Енергоефективність та відновлювана енергетика продовжують відігравати вагомий роль у подальшому зменшенні викидів парникових газів і досягненні 40% зменшення викидів на 2030 рік.

Джерело: [Європейське агентство з навколишнього середовища](#)

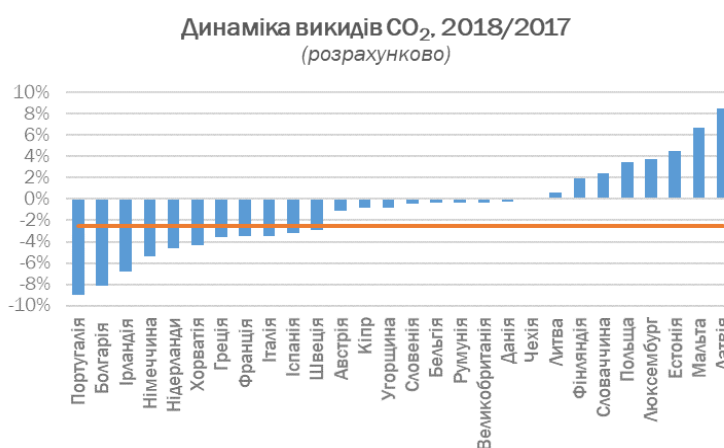
ЄВРОСТАТ: ВИКИДИ СО₂ ВІД СПАЛЮВАННЯ ПАЛИВА ЗМЕНШИЛИСЯ У 2018 РОЦІ

#Статистика, #ВикидиСО2

За прогнозними оцінками Євростату у 2018 році (порівняно з 2017 роком) викиди CO₂ від спалювання викопного палива зменшилися на 2,5% загалом по ЄС.

Зменшення викидів відбулося і в більшості держав-членів ЄС. Найкращі показники щодо зменшення викидів CO₂ мають Португалія (-9,0%), Болгарія (-8,1%), Ірландія (-6,8%), Німеччина (-5,4%), Нідерланди (-4,6%) та Хорватія (-4,3%). Збільшили викиди CO₂ вісім країн: Латвія (+8,5%), Мальта (+6,7%), Естонія (+4,5%), Люксембург (+3,7%), Польща (+3,5%), Словаччина (+2,4%), Фінляндія (+1,9%) та Литва (+0,6%).

Джерело: [Євростат](#)

Джерело: ec.europa.eu/eurostat

КРАЩІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРАКТИКИ

ПРОГРАМА LIFE: НАЙКРАЩІ ПРОЕКТИ 2018 РОКУ З ПИТАНЬ ДОВКІЛЛЯ, ПРИРОДИ ТА ЗМІНИ КЛІМАТУ

#ПрограмаLIFE, #Довкілля, #Природа, #КліматичніДії

Зелений тиждень ЄС (EU Green Week) – найбільша конференція з екологічної політики, яка проводиться на щорічній основі та збирає разом представників уряду, промисловості/бізнесу, неурядових організацій, академічного середовища і ЗМІ для унікального обміну ідеями та найкращими практиками з питань довкілля.

Цьогорічний Зелений тиждень ЄС відбувся 13-17 травня 2019 року і був сфокусований на питаннях екологічного законодавства та процесах його практичного впровадження. У рамках тижня організовано низку заходів, серед яких уже традиційно відбулося нагородження переможців Програми LIFE.

16 травня *Програма LIFE оголосила переможців 2018 року*. Участь у фіналі взяли п'ятнадцять проектів, які були відібрані як найбільш інноваційні, надихаючі та дієві. У свою чергу фіналісти були обрані за їх внесок в екологічний, економічний та соціальний розвиток, приділялася увага їх інноваційності, можливості подальшого використання, відповідності політикам та економічній ефективності/рентабельності проектів.

Країна	Категорія (кількість)		
	Природа	Довкілля	Кліматичні дії
Болгарія	1		
Великобританія		1	
Греція			1
Іспанія		2	1
Італія	2	2	1
Кіпр			1
Польща	1		1
Словаччина	1		

Проекти-фіналісти, які перемогли у трьох категоріях:

«*Природа*» – [LIFE WOLFALPS](#) (Італія), проект з координування природоохоронних дій в альпійському регіоні Франції, Італії та Словенії, спрямований на зростання чисельності вовків,

«Довкілля» – [LIFEAGROINTEGRA](#) (Іспанія), проект, який показує, що впровадження комплексного захисту рослин від шкідників є конкурентною альтернативою використанню пестицидів у сільському господарстві,

«Кліматичні дії» – [OLIVE-CLIMA](#) (Греція), проект, у рамках якого в тісній співпраці з грецькими фермерами просувається впровадження балансу вуглецю в екосистемах за допомогою сталих сільськогосподарських технік, адаптованих до кліматичних змін.

Окрім того, оголошено переможця за оцінкою громадськості, а також нагороди за внесок у розвиток роботи та ідей Програми LIFE.

«LIFE – Нагорода від громадськості», яку одержав проект [LIFE+ SMARTPV](#) (Кіпр), проект, який об'єднав до 300 власників сонячних установок в децентралізовану електромережу. У подальшому влада Кіпру поширила схему оплати, використовувану в пілотному проекті, на усіх власників сонячних установок в державі.

«LIFETIME – Нагорода за досягнення», яка надається фізичним особам за їх суттєвий довготривалий внесок у роботу Програми LIFE. Нагороду одержали:

- Бруно Жульєн (Bruno Julien), перший очільник відділення LIFE Генерального директорату ЄС з навколишнього середовища, який координував роботу понад 800 LIFE-проектів, та
- Мігель Ангел Сімон Мата (Miguel Ángel Simón Mata), біолог, який координував декілька проектів LIFE щодо збереження популяції піренейської рисі в Андалузії. Завдяки проектам покращено охоронний статус цього виду від «у стані критичної загрози» до «у стані загрози» згідно з класифікацією Міжнародного союзу охорони природи.

Джерела:

[EU Green Week](#)

[EU celebrates best projects for nature, environment and climate action](#)

Із запитаннями та уточненнями звертайтеся до: [Козак Зоряни](#), старшого аналітика Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля»

Архів оглядів: <http://www.rac.org.ua/oglyad/spetsialni-oglyady-ta-monitoryngy>

Усі права на цю публікацію належать ГО «Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство довкілля». На цю публікацію поширюються умови ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна – Поширення На Тих Самих Умовах 4.0 Міжнародна Публічна Ліцензія» (CC BY-NC-SA 4.0).

